

Compareixença per analitzar la “Proposició de Llei de modificació de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista”

Dra. Silvia Carrasco, prof. d'Antropologia Social de la UAB

Agraeixo l'oportunitat per exposar la meva anàlisi de la proposta de **modificació** de la Llei 5/2008, envers la qual **em declaro contrària**. En 10 minuts no puc passar detingudament per totes les consideracions que he realitzat a l'articulat en les propostes de modificació i d'addició. En aquesta compareixença em centraré en els **aspectes més rellevants** i lliuraré en breu un document que també inclogui aquestes consideracions més **detaïllades**.

CONSIDERACIÓ DE PARTIDA

A la proposició de Llei de modificació es diu, a la pàgina 1, que es van presentar informes a la Comissió d'igualtat d'avaluació de la Llei 5/2008 on s'identifiquen

- **Mancances** en el desplegament: no s'aporta ni una sola conclusió d'aquests informes i de les dades en les que s'haurien de fonamentar a l'exposició de motius de la proposta. Tampoc no es proporciona informació sobre l'impacte de la retallada dels serveis públics via “Llei Òmnibus” duta a terme pel govern Mas, des de les eleccions de 2010, i quina relació pot haver tingut amb la manca de desplegament i eficiència de la Llei -com la va afectar, en quins àmbits i serveis
- Alguns **aspectes** que no van ser recollits: es diu que es vol modificar la Llei “per fer més amplia i garantista la protecció de les víctimes de violències masclistes”. Tot seguit es fa menció de la moció 32/XII de desembre de 2008, i sembla que aquesta sigui la única novetat que afegeix la Llei pel que fa a les formes de violència masclista: la violència institucional i la violència digital contra les dones.

Aquesta incomprendible manca d'informació deixa en una **nebulosa inadmissible l'argument central de la necessitat de reformular la Llei en l'Exposició de Motius**. Especialment, **una Llei que tracta de les vides** de les dones, més de la meitat de la població, i les seqüeles pels seus fills i filles. Sóc filla d'una filla de maltractador. El meu avi va estar a punt de matar la meua àvia amb la última pallissa. En conec les seqüeles intergeneracionals. No és una Llei sobre objectes sinó sobre **subjectes**, on la **cura del legislatiu** ha de ser encara més exquisida i rigorosa.

Passem ara als punts centrals de la meua argumentació.

En primer lloc, SOBRE QUÈ LEGISLEM. Aquesta Llei tracta de la violència masclista, en plural o en singular. **La violència masclista**, en totes les seves formes i tal com ens informa la recerca feminista (vegeu, per exemple, *La guerra más larga. La historia de la violencia contra las mujeres*, de Lola Venegas et al.) és el **llenguatge que utilitza el patriarcat per imposar el seu ordre**, és a dir: per marcar i subordinar les dones, i consolidar la creença segons la qual les dones són considerades i tractades com inferiors, a les **lleis** o bé, en països com el nostre, **en les pràctiques socials i culturals tradicionals** i també en **les que sorgeixen amb el capitalisme neoliberal** que amplia la mercantilització de la vida en totes les seves dimensions. És per això que parlem de **feminicidi** i no només de **femicidi** (com diu Marcela Lagarde). **La violència masclista és un missatge inequívoc i un recordatori constant sobre el poder a les víctimes des dels victimaris.**

Les mancances de la proposta de modificació són clares en aquest sentit:

- El punt central que no recollia la Llei 5/2008 és el que apareix reiteradament com a novetat: la **violència institucional** i la **derivada dels usos de les NTIC**
- En canvi, **només es cita dues vegades i de forma incompleta** i sense cap mena de definició la forma de **violència més extrema que existeix històricament contra les dones** pel fet de ser-ho, **L'EXPLOTACIÓ SEXUAL**. Aquesta mancança és encara més greu quan Catalunya, en el context de l'Estat, és un dels [llocs del món on aquesta xacra criminal té més incidència](#), pel volum de dones i menors

explotades i per l'abast dels explotadors/consumidors de dones i nenes, inclòs el **turisme sexual**, que ni es menciona.

- En concret les dues úniques mencions son a la pàgina 5 “tràfic i explotació” sense especificar explotació sexual; i a la pàgina 7 apartat c) “tràfic i explotació sexual de dones i nenes”. Incomprensible.
- No és sorprenent, doncs, que la cosificació i sexualització màxima de dones i nenes ni tant sols surti mencionada. Em refereixo a la **PORNOGRAFIA**, que en canvi és considerada el màrketing de l'explotació sexual, o prostitució filmada, responsable de l'augment exponencial de la violència sexual contra nenes i dones (**informes d'urgències** sobre l'augment de noies que acudeixen amb lesions derivades de ser coaccionades a mantenir pràctiques sexuals observades a la pornografia) i la seva erotització, com ens informen abastament els estudis sobre la **iniciació al consum de pornografia entre infants i adolescents**. Les escoles poca educació poden fer per erradicar la violència contra les nenes i joves si les condicions que la promouen ni tant sols son mencionades en aquesta proposta de modificació de la llei 5/2008.
- En aquesta mateixa línia, tampoc no es fa ni una sola referència a la necessitat de **prohibir la PUBLICITAT SEXISTA** que inunda els carrers de cossos de dones nues com a reclam pel consum. El plural que es fa servir quan es diu VIOLENCIES no pot subsumir les formes més sistemàtiques i generalitzades que ens exposen a totes les dones i nenes, com aquesta greu **violència simbòlica**, sense mencionar-les.

Per acabar amb l'anàlisi del **QUÈ ES VOL LEGISLAR**, vull fer dues consideracions.

- A l'enumeració de les **noves formes de violència** que es volen abordar, es menciona la introducció d'una, en cita literal, “definició del **consentiment** sexual on es clarifiqui la necessitat d'existència de **desig**” a les pàgines 2 i 4. El desig es construeix amb estímuls i també amb coaccions. Cal dir, sense pal·liatius, que **el desig no es pot legislar**, perquè és un sentiment i és objecte de múltiples **formes d'inducció** en les relacions entre les persones, que estan travessades per **desigualtats i dependències entre dones i homes**, i més quan parlem de relacions sexuals. La sola **consideració del desig validaria eleccions perjudicials** i contràries a la llibertat i la dignitat de les dones i les nenes **ocultant la coerció** si aquestes expressessin haver sentit desig, en una forma de vida cada vegada més condicionada per la pressió de la imatge i l'encaix en models mediàtics i irreals. Per no mencionar totes les **altres formes de coerció, econòmica, laboral, familiar...**
- A les pàgines 5 i 7 del document, entre allò que en antropologia de la salut en denominem Pràctiques Tradicionals Perjudicials (PTP), només s'anomenen la MGF i els MF. S'obvien les **violències quotidianes** que limiten la mobilitat, la voluntat i els projectes vitals de moltes noies i nenes de famílies que professen **Creences Tradicionals Perjudicials** (CTP) segons les quals les dones son inferiors als homes i han d'estar **marcades i sotmeses** per les seves famílies. Moltes adolescents demanen que els suspenguin 4t d'ESO per poder tenir un any més de marge abans de quedar confinades pels seus familiars. Les idees que sustenten aquesta inferioritat han de ser abordades amb urgència, atès que afecten un col·lectiu molt més ampli que les PTP que sí que es mencionen i no existeix cap protocol per abordar-les. **No poden no ser mencionades.**

En segon lloc, SOBRE QUI LEGISLEM: VÍCTIMES I VICTIMARIS.

- Pel què fa a les **VÍCTIMES**, tenint en compte què és la violència masclista, com hem vist abans, a l'art 1, pàg 3, es manifesta l'autèntica gravetat del document, a més de les mancances exposades fins ara.

- **La única proposta de modificació rellevant de tot el document és la que anul·la la dona com a categoria jurídica i per tant, desapareix el subjecte a protegir per la llei, és a dir, LA VÍCTIMA.**
- De les **dones incloses** en aquesta llei, el document diu: “les referències a les **dones** incloses en aquesta llei s’entén que inclouen també les nenes i les adolescents **transgènere i cisgènere**, a les persones **intesexuals**, així com a les **identitats no binàries** o **les que no es volen relacionar** amb cap espectre de gènere binari”.
- Que les **víctimes siguin redefinides** en una llei que suposadament ha d’ampliar la seva protecció ja constitueix en sí mateix una **violència simbòlica sense precedents** contra les dones i les nenes
- Els termes “transgènere” i “cisgènere” **NO TENEN CAP BASE CIENTÍFICA**
- Per si això no fos prou, enlloc de parlar de dones, es passa a parlar de “**persones**” (no hi ha violència masclista contra persones, sí contra dones)
- Enlloc de dones, o persones, també es parla de les víctimes com “**identitats**” (no hi ha violència masclista contra identitats), unes “identitats no binàries” que, com la mateixa definició diu, poden no ser dones tot i sentir-se dones. No hi ha violència masclista contra no-dones; la violència o la discriminació que hi pugui haver en aquests casos definitivament **no correspon a aquesta llei**.
- “**les que no es volen relacionar**”, un **subjecte el·líptic** que ja no sabem si són dones, persones o identitats.
- “**espectre de gènere binari**” és, novament, una expressió **SENSE CAP BASE CIENTÍFICA**, atès que el **gènere** és una construcció social del patriarcat i que aquí **es confon** amb el **sexe biològic**, que és la única realitat material sobre la qual es pot legislar.
- Les mateixes re-definicions que esborren el subjecte sobre el qual es legisla es repeteixen a l’art 8, pàg. 14 del document. **Tota menció o precisió que digui “per raó de sexe” o “contra les dones pel fet de ser-ho” perd el sentit. Sobre subjectes inexistents tampoc no es pot legislar.**
- El concepte **d’interseccionalitat** que s’aplica al document és incorrecte. Es presenta com una **mera comptabilitat de privilegis i opressions** que sumen o resten, i no com la creació de posicions **específiques**, sempre dependents del context. Aquest error el corregim reiteradament des de la recerca.
- En definitiva, es tracta d’una **suplantació de la víctima** de la violència masclista que **invalida del tot el document** de proposta de modificació de la llei 5/2008.
 - Com a conseqüència ens podríem arribar a trobar, com ja ho fa perillosament una part del marc legal vigent a Catalunya, amb la **impossibilitat total d’establir i identificar qui són les víctimes i qui els victimaris** en totes les dades **estadístiques** produïdes si s’aproves aquesta proposta. Això ja s’ha denunciat en d’altres països, on homes que es declaren dones alteren totes les estadístiques de violència i desigualtat patida per les dones i les nenes. Per exemple, no tindrien sentit les **dades d’impacte** que acaben de fer-se públiques com a resultat de la [Macroencuesta sobre la Violencia contra la Mujer 2020](#).
 - Així mateix, ens trobaríem amb la **impossibilitat de monitoritzar i avaluar l’evolució de les polítiques públiques per fer front** a aquestes violències i les desigualtats que les desencadenen.
 - En aquest sentit, la **proposta s’aparta de la línia jurídica** exposada a i iniciada amb la Llei integral i el Pacte d’Estat contra la Violència de Gènere,

o violència per raó de sexe, el marc legal més important del qual disposem a l'Estat espanyol sobre la matèria.

- Pel que fa als **VICTIMARIS**, la seva **absència** de la proposta de llei és del tot **incomprensible i insostenible**. Si el document fos internament coherent, com a concepte també haurien de re-definir els homes. Està clar que és millor que no ho faci ni amb les dones ni amb els homes, perquè a la pràctica, els homes es podrien declarar dones i víctimes de la violència d'altres dones sobre les quals l'hagin exercida ells en primer lloc.
- El que crida més l'atenció és que es parla dels homes a les pàgines 3, 5 i 7, i indirectament, sota el qualificació de perpetrador, a les pàgines 5 i 17 sense més detalls:
 - **No s'introdueix** cap modificació en les formes i els àmbits de la violència masclista, ni en les actuacions preventives i en les reparacions, **cap acció adreçada als victimaris**. Segons tota la investigació que coneixem, **aquest sí que fora un canvi de perspectiva** en la millora de l'abordatge legislatiu contra la violència masclista per protegir les víctimes. **L'orientació de la proposta és, en aquest sentit, arcaica**.
- Pel que fa a les **MESURES** i la seva **APLICACIÓ**, em **preocupa** molt especialment **l'ambigüitat i les contradiccions de la proposta** arran de l'expressió reiterada que diu que "a l'hora d'aplicar les mesures es tinguin en compte les necessitats i les demanes específiques de totes les dones que pateixen la violència masclista", per exemple, a la pàgina 10 (Art 5), o amb expressions semblants en d'altres parts del document. Un dels trets estrella de la llei 5/2008 va ser i és, per dir-ho en la seva essència, **que la violència masclista no és opinable, sinó objectiva**, i que no depèn de l'estimació de la víctima. Aleshores, què vol dir "autonomia decisòria" i "promoció de l'empoderament personal"?

Per acabar, vull fer menció a la **meva experiència personal com a vicerectora d'estudiants de la UAB del 2012 al 2015**, període en el qual vaig ser responsable de gestionar un intent de **femicidi d'una estudiant** a mans d'un estudiant de la seva mateixa classe, amb qui ella es negava a continuar sortint. El noi li va trencar el crani d'un cop de martell al carrer i jo vaig haver de fer front a preguntes reiterades que volien justificar la **inacció absoluta a tots nivells** per part de diverses autoritats acadèmiques abans que arribés el cas a la meua taula, com ara: **L'agressió on va tenir lloc? Ja ho ha denunciat? No hi tenim competències, no tenim pressupost... No estem parlant d'una fàbrica, ni d'un supermercat, sinó d'una universitat pública amb un pla d'igualtat! Això no pot passar.**

Finalment, no vull deixar de fer una breu referència als **fets que totes coneixeu sobre les 7 agressions que jo mateixa vaig patir, 3 d'elles amb violència física**, al meu lloc de treball i en l'exercici del meu càrrec, que van incloure amenaces com ara "no pararem fins que et caguis a les calces i et trenquis" mentre m'acorrallaven. Aquest grup d'estudiants violents naturalment haurien actuat d'una altra manera si jo hagués estat un home i no una dona. Hi afegeixo la meua **exposició pública en xarxes i publicacions** acusant-me de **delatora per haver denunciat les agressions**, amb el complement de burla de la meua al·lusió a l'**agreujant masclista** de la violència patida tot donant a entendre que una **dona "gran" NO podia ser objecte** de tal cosa. Els fets són de 2013, i encara no s'ha celebrat el judici. **Alguna cosa no funciona gens bé.**

CONSIDERACIÓ FINAL

Com a dona, ciutadana de Catalunya i investigadora feminista, exigeixo que una proposta de modificació que tracta de la vida de les dones que sobreviuen i de la vida de les dones que l'han perduda, amb totes les seqüeles que comporten, ha de formular-se amb molt més rigor, compromís i respecte. **Tirar endavant aquesta proposta seria, al meu entendre, una banalització del legislatiu català envers totes les dones i nenes a les quals ha de protegir.**